

บทที่ 1

หลักการออกแบบและพัฒนาเว็บไซต์

เมื่อพูดถึงการสร้างเว็บไซต์ หลายคนอาจจะนึกถึงแต่การใช้โปรแกรมช่วยสร้างเว็บอย่าง Dreamweaver เพื่อจัดหน้าเว็บเพจ และใช้โปรแกรม Photoshop เพื่อสร้างภาพกราฟิกสำหรับตกแต่ง แต่ความจริงแล้วงานดังกล่าวเป็นเพียงส่วนหนึ่งของกระบวนการพัฒนาเว็บไซต์ทั้งหมดเท่านั้น เพราะหากคุณต้องการเว็บไซต์ที่ตรงกับวัตถุประสงค์และประสบความสำเร็จก็จำเป็นจะต้องมีการเตรียมการที่ดี ทำงานอย่างเป็นขั้นตอน ตลอดจนพิจารณาปัจจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องอย่างรอบคอบ เช่นเดียวกับการพัฒนาโครงการประเภทอื่นโดยทั่วไป

การสร้างเว็บไซต์ที่มีคุณภาพมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องอยู่มากมายซึ่งคุณจะต้องหาข้อมูล วิเคราะห์ และตัดสินใจก่อนลงมือทำ เช่น วัตถุประสงค์คืออะไร, ใครเป็นกลุ่มผู้ชมเป้าหมาย, ทีมงานมีใครบ้างและแต่ละคนเชี่ยวชาญเรื่องใด, เนื้อหาหรือข้อมูลจะมาจากที่ไหน, เทคโนโลยีอะไรบ้างที่จะนำมาใช้, รูปแบบเว็บเพจเป็นอย่างไรและการประชาสัมพันธ์จะทำในรูปแบบใดบ้าง ซึ่งที่กล่าวมาเป็นสิ่งที่เราจะพิจารณากันในบทนี้

ขั้นตอนการพัฒนาเว็บไซต์

กระบวนการพัฒนาเว็บไซต์แบ่งออกเป็นขั้นตอนต่างๆ ซึ่งมีอยู่หลายแนวคิด หนังสือเล่มนี้จึงรวบรวมและสรุปมาเฉพาะประเด็นสำคัญๆ เพื่อให้เหมาะสำหรับผู้เริ่มต้นที่จะใช้เป็นแนวทางในการสร้างเว็บไซต์ตั้งแต่ขนาดเล็กจนถึงขนาดกลาง

กำหนดเป้าหมายและวางแผน (Site Definition and Planning)

ในการพัฒนาเว็บไซต์ควรกำหนดเป้าหมายและวางแผนไว้ล่วงหน้า เพื่อให้การทำงานในขั้นต่อไปมีแนวทางที่ชัดเจน เรื่องหลักๆ ที่คุณควรทำในขั้นตอนนี้ประกอบด้วย

1. กำหนดวัตถุประสงค์ของเว็บไซต์ เพื่อให้เห็นภาพที่ชัดเจนว่าเว็บไซต์นี้ต้องการนำเสนอหรือต้องการให้เกิดผลอะไร เช่น เป็นเว็บไซต์สำหรับให้ข้อมูลหรือขายสินค้า ซึ่งวัตถุประสงค์นี้จะเป็นตัวกำหนดรายละเอียดอื่นๆที่จะตามมา เช่น โครงสร้างของเว็บไซต์ รวมทั้งลักษณะหน้าตาและสีสรรของเว็บเพจ ในกรณีที่เว็บไซต์ของบริษัทหรือองค์กร วัตถุประสงค์นี้ก็จะต้องวางให้สอดคล้องกับภารกิจขององค์กรด้วย

2. กำหนดกลุ่มผู้ชมเป้าหมาย เพื่อจะรู้ว่าผู้ชมหลักของคุณคือใคร และออกแบบเว็บไซต์ให้ตอบสนองความต้องการหรือโดนใจผู้ชมกลุ่มนั้นให้มากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นการเลือกเนื้อหา โทนีสี กราฟิก เทคโนโลยีที่นำมาสนับสนุน และอื่น ๆ

3. เตรียมแหล่งข้อมูล เนื้อหาหรือข้อมูลคือสาระสำคัญที่แท้จริงของเว็บไซต์ คุณต้องรู้ว่าข้อมูลที่จำเป็นต้องใช้จะมาจากแหล่งใดได้บ้าง เช่น ถ้าเป็นเว็บของบริษัท ใครที่จะเป็นผู้ให้ข้อมูล หรือถ้าเป็นเว็บข่าวสาร ข่าวนั้นจะมาจากแหล่งใด มีลิขสิทธิ์หรือไม่

4. เตรียมทักษะหรือบุคลากร การสร้างเว็บต้องอาศัยทักษะหลาย ๆ ด้าน เช่น ในการเตรียมเนื้อหา ออกแบบกราฟิก เขียนโปรแกรม และการดูแลเว็บเซิร์ฟเวอร์ เป็นต้น ซึ่งถ้าเป็นเว็บไซต์ขนาดใหญ่อาจจะต้องใช้บุคลากรเป็นจำนวนมาก แต่สำหรับเว็บไซต์เล็ก ๆ ที่ต้องดูแลเพียงคนเดียวคุณจะต้องศึกษาหาความรู้ในเรื่องนั้น ๆ เพื่อเตรียมพร้อมเอาไว้

5. เตรียมทรัพยากรต่าง ๆ ที่จำเป็น เช่น โปรแกรมสำหรับสร้างเว็บไซต์, โปรแกรมสำหรับสร้างกราฟิก ภาพเคลื่อนไหว และมัลติมีเดีย, โปรแกรมยูทิลิตี้, โปรแกรมสร้างฐานข้อมูลและอื่น ๆ ที่ต้องใช้, การจดทะเบียนโดเมนเนม ตลอดจนการเตรียมหาผู้ให้บริการรับฝากเว็บไซต์ (web hosting) และเลือกแผนบริการที่เหมาะสม

วิเคราะห์และจัดโครงสร้างข้อมูล (Analysis and Information Architecture)

ขั้นตอนนี้จะเป็นการนำข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้จากขั้นแรก ไม่ว่าจะเป็นวัตถุประสงค์ของเว็บไซต์,คุณลักษณะและข้อจำกัดของกลุ่มผู้ชมเป้าหมาย รวมทั้งเนื้อหาหลักของเว็บไซต์ นำมาประเมินวิเคราะห์ และจัดระบบ เพื่อให้ได้โครงสร้างข้อมูลและข้อกำหนด ซึ่งจะใช้เป็นกรอบสำหรับการออกแบบและดำเนินการในขั้นต่อไป ผลที่ได้รับจากขั้นตอนนี้ควรประกอบไปด้วย

- ◆ แผนผังโครงสร้างของเว็บไซต์ (site structure), สารบัญ (table of content) , ลำดับการนำเสนอ (storyboard) หรือผังงาน (flowchart)

- ◆ ระบบนำทางหรือเนวิเกชัน (navigation) ซึ่งผู้ชมจะใช้สำหรับเปิดเข้าไปยังส่วนต่างๆของเว็บไซต์ ตัวอย่างเช่น โครงสร้างและรูปแบบของเมนู

- ◆ องค์ประกอบที่จะนำมาใช้บนเว็บเพจมีอะไรบ้าง เช่น ภาพกราฟิก,เสียง,วิดีโอ,มัลติมีเดีย,แบบฟอร์ม ฯลฯ อะไรบ้างที่บราวเซอร์ของผู้ชมสนับสนุน และอะไรต้องอาศัยโปรแกรมเสริม

- ◆ ข้อกำหนดเกี่ยวกับลักษณะหน้าตาและรูปแบบของเว็บเพจ

- ◆ ข้อกำหนดของโปรแกรมภาษาสคริปต์หรือแอปพลิเคชัน และฐานข้อมูลที่ใช้ในเว็บไซต์

- ◆ คุณสมบัติของเว็บเซิร์ฟเวอร์ รวมถึงข้อจำกัดและบริการเสริมต่างๆที่มีให้

ออกแบบเว็บเพจและเตรียมข้อมูล (Page Design and Content Editing)

เป็นขั้นตอนของการออกแบบเค้าโครง หน้าตา และลักษณะทางด้านกราฟิกของหน้าเว็บเพจ เพื่อให้ผู้ชมเกิดอารมณ์ความรู้สึกต่อเว็บเพจตามที่คุณต้องการ ดังนั้นผู้ที่ทำหน้าที่นี้จึงควรมีความสามารถทางด้านศิลปะ โปรแกรมที่เหมาะสมจะใช้ในการออกแบบคือ Adobe Photoshop หรือ Adobe Fireworks สำหรับผลลัพธ์ที่ได้จะประกอบด้วยไฟล์กราฟิกต่างๆที่ใช้บนเว็บเพจ เช่น โลโก้ภาพพื้นหลัง ปุ่มเมนู ไอคอนที่เป็นหัวคอลัมน์ และแบบเนอร์โฆษณา

การออกแบบเว็บเพจยังรวมไปถึงการกำหนดสีสันและรูปแบบของส่วนประกอบต่างๆที่ไม่ใช่ภาพกราฟิก เช่น ฟอนต์ ขนาด และสีข้อความ สีพื้นบริเวณที่ว่าง สีและลวดลายของเส้นกรอบ เป็นต้น นอกจากนี้องค์ประกอบเสริมอื่นๆของเว็บเพจก็ต้องถูกเตรียมไว้ด้วย เช่น ภาพเคลื่อนไหว Flash และโปรแกรม JavaScript ที่ใช้ได้ต่อกับผู้ชมหรือเล่นเอฟเฟ็คต์ต่างๆ

ในส่วนของเนื้อหา ขั้นตอนนี้จะเป็นการนำเอาเนื้อหาที่เลือกไว้มาปรับแก้และตรวจทานความถูกต้อง เพื่อให้พร้อมสำหรับจะนำไปใส่เว็บเพจแต่ละหน้าในขั้นตอนถัดไป

ลงมือสร้างและทดสอบ (Construction and Testing)

เป็นขั้นตอนสร้างเว็บเพจขึ้นมาจริง โดยอาศัยเค้าโครงและองค์ประกอบกราฟิกตามที้ออกแบบไว้ เนื้อหาต่างๆจะถูกนำมาใส่และจัดรูปแบบลิงค์ ระบบนำทางถูกสร้างและองค์ประกอบเสริมต่างๆถูกวางเข้าที่

อย่างไรก็ตามเมื่อลงมือสร้างเว็บเพจจริงคุณอาจพบว่าสิ่งที่ออกแบบไว้แล้วบางอย่างไม่เหมาะสม หรือควรได้รับการปรับแต่งก็สามารถทำได้ โปรแกรมที่ใช้ในขั้นตอนนี้ก็คือ โปรแกรมสำหรับสร้างเว็บไซต์ เช่น Adobe Dreamweaver

เว็บไซต์ที่สร้างขึ้นมามควรได้รับการทดสอบก่อนที่จะออกเผยแพร่ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องความถูกต้องของเนื้อหา การทำงานของลิงค์และระบบนำทาง, ตรวจหาความผิดพลาดของโปรแกรมสคริปต์ และฐานข้อมูล นอกจากนี้ก็ควรทดสอบโดยใช้สภาพแวดล้อมที่เหมือนกับของกลุ่มผู้ชมเป้าหมาย เช่น เวอร์ชันของบราวเซอร์ ความละเอียดของจอภาพและความเร็วที่เชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ต เพื่อคว่าผู้ชมเป้าหมายสามารถชมเว็บไซต์ได้อย่างสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพหรือไม่

เผยแพร่และส่งเสริมให้เป็นที่รู้จัก (Publishing and Promotion)

โดยทั่วไปการนำเว็บไซต์ขึ้นเผยแพร่บนอินเทอร์เน็ต จะทำด้วยการอัปโหลดไฟล์ทั้งหมด คือ HTML และไฟล์อื่นๆที่เกี่ยวข้อง ขึ้นไปเก็บบนเว็บเซิร์ฟเวอร์ที่มีคุณเปิดบริการไว้ การอัปโหลดเว็บไซต์หรือบางครั้งเรียกว่าการ “พับลิช” (publish) อาจทำด้วยโปรแกรมสร้างเว็บไซต์เอง ซึ่งมี

คุณสมบัตินี้อยู่ในตัว หรืออาจใช้โปรแกรมยูทิลิตี้ประเภท FTP เช่น FileZilla, CuteFTP หรือใช้เครื่องมืออื่นบนเว็บเซิร์ฟเวอร์ก็ได้

หลังจากนั้นเว็บไซต์ควรได้รับการทดสอบอีกครั้ง เพื่อตรวจหาปัญหาบางอย่างที่ไม่สามารถทดสอบบนคอมพิวเตอร์ของคุณเอง เช่น การลิงค์ของเว็บเพจกับเว็บไซต์อื่น และการทำงานของโปรแกรมสคริปต์กับฐานข้อมูล ซึ่งทำไม่ได้บนเครื่องของคุณ หรือบนเว็บเซิร์ฟเวอร์อาจมีสภาพแวดล้อมที่ต่างจากเครื่องของคุณ

เว็บไซต์ที่จะประสบความสำเร็จ นอกจากต้องมีเนื้อหาที่ดี มีการวางโครงสร้างและการออกแบบที่เหมาะสมแล้ว ยังต้องได้รับการโฆษณาและส่งเสริมให้เป็นที่รู้จักในกลุ่มผู้ชมเป้าหมาย หรือในวงกว้างออกไปอีกด้วย การส่งเสริมนี้มีกลยุทธ์ที่ทำได้หลายวิธี ซึ่งไม่จำเป็นต้องใช้งบประมาณจำนวนมากเสมอไป โดยสามารถทำได้ตั้งแต่แบบง่ายๆ คือการแลกเปลี่ยนลิงค์และแบนเนอร์ ประกาศบนเว็บบอร์ดสาธารณะ การส่งอีเมลแนะนำตัว การเพิ่มข้อมูลใน เสิร์ชเอนจินหรือเว็บไดเรกทอรี เรื่อยไปจนถึงแบบที่ใช้งบประมาณมากขึ้น เช่น การจัดงานเปิดตัว การลงโฆษณาบนเว็บไซต์อื่น บนสิ่งพิมพ์ หรือตามวิทยุและโทรทัศน์ เป็นต้น

ดูแลและพัฒนา (Maintenance and Innovation)

เว็บไซต์ที่เผยแพร่ออกไปแล้วคุณไม่ควรทิ้งขว้าง แต่ควรดูแลโดยตลอด ซึ่งหน้าที่นี้ครอบคลุมหลายเรื่อง ตั้งแต่การตรวจสอบเว็บเซิร์ฟเวอร์ว่าไม่หยุดทำงานบ่อยๆ ,ลิงค์ที่เชื่อมโยงไปภายนอกยังคงใช้ได้ (เนื่องจากเว็บไซต์นั้นอาจปิดไป), คอยตอบอีเมลหรือคำถามที่มีผู้ฝากไว้บน เว็บเพจ ถ้าเป็นเว็บข่าวสารก็ต้องปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัยตลอดเวลา, ถ้ามีการใช้ฐานข้อมูลก็ต้องแบ็คอัพข้อมูลอย่างสม่ำเสมอ

นอกจากนั้นควรตรวจสอบสถิติของการเข้าชมเป็นระยะๆ ซึ่งเป็นบริการเสริมที่เว็บเซิร์ฟเวอร์มักมีให้ เช่น จำนวนผู้ชม เว็บเพจใดมีผู้ชมมากหรือเป็นที่นิยม ผู้ชมมีการเปลี่ยนคุณสมบัติ (เช่น ระยะเวลาของจอภาพและรุ่นของบราวเซอร์) ไปหรือไม่ หรือมาสู่เว็บไซต์ของคุณจากทิศทางใดมากที่สุด เช่น จากเว็บไซต์อื่นที่ลิงค์มาหา หรือมาจากเสิร์ชเอนจินใด เป็นต้น

หลังจากที่เว็บไซต์ได้รับการเผยแพร่ไประยะหนึ่ง คุณควรปรับปรุงเพื่อให้ผู้ชมรู้สึกว่ามี ความเปลี่ยนแปลง มีความสดใหม่ทันสมัย โดยอาจนำข้อมูลสถิติที่รวบรวมไว้มาพิจารณาประกอบการเปลี่ยนแปลงทำได้ทั้งในส่วนเนื้อหาของเนื้อหา, โครงสร้างเว็บไซต์, การออกแบบหน้าตา และการนำเทคโนโลยีเข้ามาเสริม

ทีมงานพัฒนาเว็บไซต์

การพัฒนาเว็บไซต์สามารถทำเพียงคนเดียวหรือทำเป็นทีมก็ได้ ขึ้นอยู่กับความจำเป็นที่แตกต่างกัน กล่าวคือเป็นเว็บไซต์ขนาดใหญ่หรือเล็ก หรือเว็บไซต์ที่ส่วนตัว สำหรับประเภทของบุคลากรที่ต้องใช้ก็จะขึ้นอยู่กับเนื้อหา ข้อมูล และเทคโนโลยี ที่ต้องการจะนำเสนอ โดยในองค์กรขนาดใหญ่หรือบริษัทที่รับพัฒนาเว็บไซต์ อาจต้องมีการแบ่งแยกหน้าที่อย่างชัดเจนว่าใครทำอะไร ซึ่งแต่ละคนจะมีความชำนาญเฉพาะเรื่องไป โดยทั่วไปแล้วทีมงานพัฒนาเว็บไซต์จะประกอบด้วยบุคลากรต่างๆ ดังนี้

- ◆ Web Masterคือผู้รับผิดชอบและดูแลเว็บไซต์ในภาพรวมหรืออาจจะมีหน้าที่ออกแบบและพัฒนาเว็บไซต์ทั้งหมดเลยก็ได้ดังนั้นจึงต้องเป็นผู้ที่มีความรู้เรื่องต่างๆอย่างกว้างขวาง

- ◆ Web Designerเป็นผู้ออกแบบลักษณะหน้าตาทั้งหมดของเว็บไซต์ไม่ว่าจะเป็นการวางโครงร่างของหน้าเว็บเพจ การเลือกสี การออกแบบภาพกราฟิกที่เป็นส่วนประกอบต่างๆ ดังนั้นจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ทางศิลปะและการนำมาประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสม

- ◆ Web Programmerเป็นนักเขียน โปรแกรมซึ่งสามารถพัฒนาโปรแกรมด้วยภาษาต่างๆ ที่ใช้บนเว็บไซต์ เช่น JavaScript, VBScript, ASP.NET และ PHP บุคลากรด้านนี้กำลังมีความสำคัญใช้จัดการระบบฐานข้อมูล หรือเพิ่มลูกเล่นบนเว็บเพจให้น่าสนใจ

- ◆ Content Writer/Editorคือนักเขียนและบรรณาธิการที่ดูแลด้านเนื้อหาของเว็บไซต์ เป็นผู้รับผิดชอบในการจัดเตรียมเนื้อหา ตรวจสอบความถูกต้องและปรับปรุงเมื่อมีการเปลี่ยนแปลง

การศึกษาความต้องการของผู้ชมเว็บไซต์

วัตถุประสงค์หลักอย่างหนึ่งของการสร้างเว็บไซต์ก็คือให้มีผู้มาชม ใช้บริการ และอยู่ในเว็บไซต์ให้นานที่สุด ดังนั้นคุณจึงจำเป็นต้องใส่เนื้อหาและองค์ประกอบที่น่าสนใจหลายๆอย่างเพื่อดึงดูด ซึ่งต้องศึกษาและเข้าใจถึงธรรมชาติของสิ่งที่ผู้ชมส่วนใหญ่คาดหวังว่าจะได้รับจากการเข้ามาในเว็บไซต์ของคุณ ว่ามีอะไรบ้าง ความต้องการของผู้ชมโดยทั่วไปสามารถแบ่งเป็นหัวข้อหลักๆได้ดังนี้

- ◆ ข้อมูล (Content) หรือเนื้อหาหลักที่คุณนำเสนอในเว็บไซต์ ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลเกี่ยวกับหน่วยงาน รายละเอียดของสินค้า/บริการ และการบริการหลังการขาย

- ◆ ข่าวสารความเคลื่อนไหว (News) เกี่ยวกับสินค้า/บริการ กิจกรรมต่างๆของเว็บไซต์หรือของหน่วยงาน เช่น การเปิดตัวสินค้าใหม่, สิทธิประโยชน์, โปรโมชั่นสินค้า/บริการ เป็นต้น

- ◆ ของฟรี (Free Service) คนส่วนใหญ่ชอบของฟรี ดังนั้นเว็บไซต์ที่แจกของฟรีหรือให้บริการฟรีต่างๆ จึงมีผู้ใช้บริการจำนวนมาก เช่น อีเมล, พื้นที่เก็บข้อมูล, โปรแกรม, เกมส์ หรือเพลงสำหรับดาวน์โหลด เป็นต้น

◆ การมีปฏิสัมพันธ์ (Interactive) เช่น ให้มีการถาม/ตอบปัญหา ร่วมแสดงความคิดเห็น หรือ โหวตในหัวข้อต่างๆ เว็บไซต์ของคุณอาจจะมีเว็บบอร์ดไว้ให้ผู้ชมแสดงความคิดเห็นหรือตั้งกระทู้ได้ หรืออย่างน้อยก็ใช้การโต้ตอบด้วยอีเมล ยิ่งถ้าเป็นเว็บไซต์ที่ทำธุรกิจออนไลน์ เมื่อผู้ชมสั่งซื้อสินค้าและชำระเงิน คุณจะต้องตอบกลับโดยเร็วเพื่อให้ลูกค้ามั่นใจว่าธุรกรรมนั้นดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย

◆ ความบันเทิง (Entertainment) คนส่วนใหญ่ชอบบริโภคข้อมูลที่สร้างความสนุกสนานและความบันเทิงในรูปแบบต่างๆตามลักษณะของกลุ่มผู้ชมนั้น ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปแบบของบทความตลกขำขัน, ข่าวซุบซิบของดารานักร้อง, การแข่งขันชิงรางวัล, คู่มือเล่นเกม, เพลง, คาวนั้, โหลดภาพหน้าจอ/เสียงเรียกเข้าสำหรับมือถือและภาพยนตร์ตัวอย่าง เป็นต้น

เนื้อหาที่ควรมีในเว็บไซต์

การศึกษาตัวอย่างจากเว็บไซต์อื่นๆ และโดยเฉพาะที่เป็นประเภทเดียวกัน จะช่วยให้มองเห็นว่า ในเว็บไซต์ของคุณควรมีเนื้อหาอะไรบ้าง อย่างไรก็ตามเรื่องนี้ไม่ได้มีการกำหนดไว้เป็นมาตรฐานตายตัวแต่ขึ้นอยู่กับสิ่งที่จะนำเสนอและจุดเด่นที่คุณต้องการให้มี ซึ่งจะทำให้รายละเอียดปลีกย่อยของแต่ละเว็บไซต์แตกต่างกันออกไป แต่หลักๆแล้วพอสรุปได้ว่าข้อมูลพื้นฐานที่ควรมีในเว็บไซต์ประกอบด้วย

1. ข้อมูลเกี่ยวกับบริษัท องค์กร หรือผู้จัดทำ (About Us) คือข้อมูลเกี่ยวกับเจ้าของเว็บไซต์เพื่อบอกให้ผู้ชมรู้ว่าคุณเป็นใครมาจากไหน และต้องการนำเสนออะไร เช่น วัตถุประสงค์ของเว็บไซต์ ประวัติและความเป็นมา

2. รายละเอียดของผลิตภัณฑ์หรือบริการ (Product/Service Information) คือข้อมูลหลักที่ต้องการนำเสนอ ซึ่งหากเป็นเว็บไซต์ทางธุรกิจผู้ชมจำเป็นต้องได้รู้รายละเอียดของผลิตภัณฑ์หรือบริการ รวมทั้งอาจมีการเปรียบเทียบสเปคและราคา เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจซื้อแต่หากเป็นเว็บไซต์ที่ให้ความรู้ ส่วนนี้ก็จะประกอบด้วยบทความ ภาพกราฟิก มัลติมีเดียและลิงค์ไปยังเว็บไซต์อื่นที่ให้ข้อมูลเพิ่มเติม

3. ข่าวสาร (News/Press Release) อาจจะเป็นข่าวสารที่ต้องการส่งถึงบุคคลทั่วไปหรือสมาชิก เพื่อให้รับรู้ความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับบริษัทหรือเว็บไซต์ของคุณ เช่น การเปิดตัวสินค้าและบริการใหม่ โปรโมชัน หรือกิจกรรมต่างๆที่เกิดขึ้น

4. คำถาม/คำตอบ (Frequently Asked Question) คำถาม/คำตอบ มีความจำเป็น เพราะผู้ชมบางส่วนอาจไม่เข้าใจข้อมูลหรือมีปัญหาต้องการสอบถามการติดต่อทางอีเมลหรือช่องทางอื่นแม้ว่าจะทำได้แต่ก็เสียเวลา ดังนั้นคุณควรคาดการณ์หรือรวบรวมคำถามที่เคยตอบไปแล้วใส่ไว้เว็บเพจ ซึ่งผู้ชม

ที่สงสัยจะสามารถเปิดดูได้ทันที นอกจากนี้ก็อาจจะมีเว็บบอร์ดสำหรับให้ผู้ดูแลเว็บไซต์คอยตอบ รวมทั้งอาจเปิดให้ผู้ดูแลเว็บไซต์คอยตอบ รวมทั้งอาจเปิดให้ผู้ชมด้วยกันช่วยตอบก็ได้ FAQ บางครั้งก็อยู่ในรูปของ Help หรือข้อมูลช่วยเหลือ

5. ข้อมูลในการติดต่อ (Contact Information) เพื่อให้ผู้ชมที่เกิดข้อสงสัยหรือต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม สามารถติดต่อกับคุณได้ โดยควรระบุอีเมลแอดเดรส ที่อยู่บริษัท/หน่วยงาน เบอร์โทรศัพท์และแฟกซ์ไว้ในเว็บไซต์ด้วย รวมทั้งอาจจะมีแผนที่สำหรับลูกค้าที่ต้องการติดต่อด้วยตัวเอง

หลักการออกแบบเว็บไซต์

ในการออกแบบเว็บไซต์ คุณจะต้องนำข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมไว้ ไม่ว่าจะเป็นวัตถุประสงค์ของเว็บไซต์ กลุ่มผู้ชมเป้าหมาย ตลอดจนเนื้อหาทั้งหมด มาวิเคราะห์ จัดระบบ และสรุปเป็นแนวคิด เพื่อจัดวางโครงสร้างและกำหนดรูปแบบของเว็บไซต์จะนำเสนอออกสู่ผู้ชม การออกแบบเว็บไซต์มีองค์ประกอบ 2 ส่วน คือ

- ◆ การออกแบบโครงสร้างเว็บไซต์ (Site structure design)
- ◆ การออกแบบระบบเนวิเกชัน (Site navigation design)

การออกแบบโครงสร้างเว็บไซต์ (Site Structure Design)

โครงสร้างเว็บไซต์ (Site structure) เป็นแผนผังของการลำดับเนื้อหาหรือการจัดวางตำแหน่งเว็บเพจทั้งหมด ซึ่งจะทำให้คุณรู้ว่าทั้งเว็บไซต์ประกอบไปด้วยเนื้อหาอะไรบ้าง และมี เว็บเพจหน้าไหนที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงถึงกัน ดังนั้นการออกแบบโครงสร้างเว็บไซต์จึงเป็นเรื่องสำคัญ เปรียบเสมือนกับการเขียนแบบอาคารก่อนที่จะลงมือสร้าง เพราะจะทำให้คุณมองเห็นหน้าตาของเว็บไซต์เป็นรูปธรรมมากขึ้น สามารถออกแบบระบบเนวิเกชันได้เหมาะสม และมีแนวทางการทำงานที่ชัดเจนสำหรับขั้นตอนต่อไป นอกจากนี้โครงสร้างเว็บไซต์ที่ดีช่วยให้ผู้ชมไม่สับสนและค้นหาข้อมูลที่ต้องการได้อย่างรวดเร็ว

วิธีจัดโครงสร้างเว็บไซต์สามารถทำได้หลายแบบ แต่แนวคิดหลักๆที่นิยมใช้กันมีอยู่ 2 แบบ คือ (ในทางปฏิบัติอาจมีการใช้หลายแนวคิดผสมผสานกันก็ได้)

- ◆ จัดตามกลุ่มเนื้อหา (content-based structure)
- ◆ จัดตามกลุ่มผู้ชม (user-based structure)

รูปแบบของโครงสร้างเว็บไซต์

สามารถวางรูปแบบโครงสร้างเว็บไซต์ได้หลายแบบตามความเหมาะสม เช่น

◆ แบบเรียงลำดับ (Sequence) เหมาะสำหรับเว็บไซต์ที่มีจำนวนเว็บเพจไม่มากนัก หรือเว็บไซต์ที่มีการนำเสนอข้อมูลแบบทีละขั้นตอน

◆ แบบระดับชั้น (Hierarchy) เหมาะสำหรับเว็บไซต์ที่มีจำนวนเว็บเพจมากขึ้น เป็นรูปแบบที่พบได้ทั่วไป

◆ แบบผสม (Combination) เหมาะสำหรับเว็บไซต์ที่ซับซ้อน เป็นการนำข้อดีของรูปแบบทั้ง 2 ข้างต้นมาผสมกัน

การออกแบบระบบเนวิเกชัน (Site Navigation Design)

เป้าหมายของ ระบบนำทาง หรือ เนวิเกชัน คือช่วยให้ผู้ชมเข้าถึงข้อมูลที่ต้องการได้อย่างรวดเร็ว และไม่หลงทาง ดังนั้นองค์ประกอบของระบบนำทางจึงมี 2 ส่วนด้วยกันคือ

เครื่องนำทาง (Navigation Controls)

คือเครื่องมือสำหรับให้ผู้ชมเปิดไปยังเว็บต่างๆภายในเว็บไซต์ โดยแยกได้เป็น

◆ เมนูหลัก เป็นเมนูสำหรับเปิดไปยังหัวข้อเนื้อหาหลักของเว็บไซต์ มักอยู่ในรูปของกลุ่มลิงค์ที่เป็นข้อความหรือภาพกราฟิก และควรมีปรากฏอยู่บนเว็บเพจทุกหน้า

◆ เมนูเฉพาะกลุ่ม เป็นเมนูที่เชื่อมโยงเว็บเพจปัจจุบันกับเว็บเพจอื่นภายในกลุ่มย่อยที่มีเนื้อหาเกี่ยวเนื่องเท่านั้น มักอยู่ในรูปของกลุ่มลิงค์ข้อความหรือกราฟิกเช่นกัน

◆ เครื่องมือเสริม สำหรับช่วยเสริมการทำงานของเมนู มีได้หลากหลายรูปแบบ เช่น ช่องค้นหาข้อมูล (search box), เมนูแบบครีโอลดาวน์ (drop-down menu), อิมเมจแมพ (image map) , แผนที่เว็บไซต์ (Site map)

เครื่องบอกตำแหน่ง (Location Indicator)

เป็นสิ่งที่ใช้แสดงว่าขณะนี้ผู้ชมกำลังอยู่ที่ตำแหน่งใดในเว็บไซต์ เครื่องบอกตำแหน่งมีได้หลายรูปแบบ เช่น ข้อความหรือภาพกราฟิกที่แสดงชื่อเว็บเพจ หรือข้อความบ่งชี้ทำนองนี้

Location :Software>Business Software

และบ่อยครั้งที่เครื่องบอกตำแหน่งถูกรวมไว้กับตัวเมนูเลย โดยแสดงด้วยสีหรือรูปแบบที่แตกต่างไปจากปุ่มเมนูอื่นๆ

ลักษณะระบบเนวิเกชันที่ดี

◆ อยู่ในตำแหน่งที่เห็นได้ชัดและเข้าถึงง่าย เช่น ส่วนบนหรือด้านซ้ายของเว็บเพจ

◆ เข้าใจง่ายหรือมีข้อความกำกับชัดเจน ผู้ชมใช้ได้ทันทีโดยไม่ต้องเสียเวลาศึกษา

- ◆ มีความสม่ำเสมอ และเป็นระบบ ไม่ชวนให้สับสนหรือกลับไปกลับมา
- ◆ มีการตอบสนองเมื่อใช้งาน เช่น เปลี่ยนสีเมื่อผู้ชมชี้เมาส์หรือคลิก
- ◆ มีจำนวนรายการพอเหมาะ ไม่มากเกินไป
- ◆ มีหลายทางเลือกให้ใช้ เช่น เมนูกราฟิก,เมนูข้อความ,ช่องค้นหาข้อมูล (search box),เมนูแบบดรอปดาวน์ (drop-down menu), แผนที่เว็บไซต์ (site map)
- ◆ มีลิงค์ให้คลิกกลับไปยังโฮมเพจได้เสมอ เพื่อให้ผู้ชมกลับไปเริ่มต้นใหม่ได้ในกรณีที่หลงทางไม่รู้ว่าตัวเองอยู่ที่ตำแหน่งใด

การออกแบบเว็บเพจ (Page Design)

วิธีที่สะดวกที่สุดในการออกแบบเว็บเพจ ก็คือใช้โปรแกรมสร้างภาพกราฟิก เช่น Photoshop หรือ Fireworks วางเค้าโครงของหน้าและสร้างองค์ประกอบต่างๆขึ้นมาให้ครบสมบูรณ์ในภาพเดียวไม่ว่าจะเป็นโลโก้,ชื่อเว็บไซต์,ปุ่มเมนู,ปุ่มไอคอน,แถบสี,ภาพเคลื่อนไหว และอื่นๆ เนื่องจากโปรแกรมเหล่านี้มีเครื่องมือพร้อมสำหรับงานดังกล่าว อีกทั้งในขั้นสุดท้ายคุณสามารถจะบันทึกองค์ประกอบทั้งหมดแยกเป็นไฟล์กราฟิกย่อยๆพร้อมกับไฟล์ HTML เพื่อนำไปใช้เป็นตัวแบบในโปรแกรมสร้างเว็บเพจได้ทันที

ส่วนประกอบของหน้าเว็บเพจ

โดยทั่วไปหน้าเว็บเพจจะแบ่งออกเป็นส่วนหลักๆ ดังนี้

- ◆ ส่วนหัว (Page Header) อยู่ตอนบนสุดของหน้า เป็นบริเวณที่สำคัญที่สุด เนื่องจากผู้ใช้งานมองเห็นก่อนบริเวณอื่น ส่วนใหญ่นิยมใช้วางโลโก้ ชื่อเว็บไซต์ ป้ายโฆษณา ลิงค์สำหรับการติดต่อหรือลิงค์ที่สำคัญ และระบบนำทาง
- ◆ ส่วนของเนื้อหา (Page Body) อยู่ตอนกลางหน้า ใช้แสดงเนื้อหาของเว็บเพจนั้นซึ่งอาจจะประกอบไปด้วยข้อความ ภาพกราฟิก ตารางข้อมูล และอื่นๆ บางครั้งเมนูหลักหรือเมนูเฉพาะกลุ่มอาจมาอยู่ในส่วนนี้ได้ โดยมักจะวางไว้ด้านซ้ายมือสุดเนื่องจากผู้ใช้งานมองเห็นได้ง่ายกว่า
- ◆ ส่วนท้าย (Page Footer) อยู่ด้านล่างสุดของหน้า ส่วนใหญ่นิยมใช้วางระบบนำทางแบบที่เป็นลิงค์ข้อความง่ายๆ นอกจากนี้ก็อาจจะมีชื่อเจ้าของ ข้อความแสดงลิขสิทธิ์และอีเมลแอดเดรสของผู้ดูแลเว็บไซต์
- ◆ แถบข้าง (Side Bar) ในปัจจุบันนิยมออกแบบแถบข้างของหน้าเว็บเพจที่น่าสนใจเพื่อใช้วางป้ายแบนเนอร์ หรือลิงค์แนะนำเกี่ยวกับการบริการของเว็บไซต์ เป็นต้น

แนวคิดในการออกแบบเว็บเพจ

สำหรับผู้ที่กำลังจะเริ่มลงมือสร้างเว็บเพจ แต่ยังไม่ออกว่าจะออกแบบให้มีหน้าตาอย่างไร หรือเป็นแนวไหนดี วิธีง่ายๆ ที่จะช่วยให้เกิดแนวความคิดก็คือ

◆ ศึกษาจากเว็บไซต์อื่นๆ เป็นวิธีที่ง่ายที่สุด โดยสามารถศึกษาจากเว็บไซต์ต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้ว และนำรูปแบบที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ (มิใช่การลอกแบบ) ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องแนวคิดการออกแบบ การใช้สี ข้อความ กราฟิก การจัดองค์ประกอบศิลป์ และเทคนิคที่ใช้สร้างเว็บเพจ

◆ ประยุกต์รูปแบบจากสิ่งพิมพ์ สิ่งพิมพ์ เช่น นิตยสาร แผ่นพับ โปสเตอร์ ไปสเตอร์ และ หนังสือบางเล่ม มีรูปแบบที่สวยงามซึ่งคุณนำมาใช้เป็นแนวทางการออกแบบเว็บเพจได้

ในด้านของข้อความและกราฟิก เว็บเพจที่มีข้อความมากๆ อาจทำให้ผู้ชมรู้สึกท้อและเบื่อ เพราะไม่อยากอ่านเนื้อหายาวๆ ในทางตรงกันข้ามถ้าเว็บเพจมีแต่รูปภาพอย่างเดียวผู้ชมก็อาจสับสน เพราะบางทีดูรูปแล้วไม่เข้าใจว่าต้องการนำเสนออะไร ดังนั้นคุณควรออกแบบเว็บเพจในแนวทาง กลางๆ ไม่มีองค์ประกอบอย่างใดอย่างหนึ่งมากเกินไป แต่ดูให้เหมาะสมกับเนื้อหาและ กลุ่มผู้ชม

เว็บเพจที่จัดแบบเรียบง่ายแต่ดูดีจะสร้างความน่าสนใจและน่าเชื่อถือกับผู้ชม นอกจากนี้การวาง ตำแหน่งของเนื้อหาต่างๆ อย่างมีระเบียบเป็นส่วนสำคัญ ก็ทำให้ผู้ชมหาข้อมูลที่ต้องการได้อย่างรวดเร็ว

ให้ความสำคัญกับส่วนบนของเว็บเพจ

ส่วนสำคัญที่สุดของเว็บเพจคือด้านบนสุดของหน้า ซึ่งผู้ชมจะสัมผัสได้ทันทีเมื่อเปิดเข้ามาที่หน้า นั้น เว็บเพจส่วนใหญ่นิยมจัดวางองค์ประกอบดังนี้

- ◆ โลโก้และชื่อของเว็บไซต์
- ◆ ระบบนำทาง,ลิงค์ที่สำคัญ และเครื่องมือเสริมสำหรับค้นหาข้อมูลภายในเว็บไซต์
- ◆ ป้ายแบนเนอร์โฆษณา หรือข้อความที่สำคัญ

สร้างระดับความสำคัญของเนื้อหา

การสร้างระดับความสำคัญขององค์ประกอบต่าง ๆ บนเว็บเพจ จะช่วยเน้นให้ผู้ชมมองเห็นว่า ส่วนไหนสำคัญมากหรือน้อยได้อย่างรวดเร็ว ตัวอย่างเช่น ข้อความขนาดใหญ่แสดงว่าสำคัญกว่า ข้อความขนาดเล็ก เป็นต้น ลักษณะองค์ประกอบต่างๆที่ต้องคำนึงถึงมีดังนี้

- ◆ ตำแหน่งและลำดับขององค์ประกอบบนเว็บเพจ
- ◆ สี และขนาดขององค์ประกอบ

◆ การใช้ภาพเคลื่อนไหว หรือข้อความที่เคลื่อนไหวได้ ซึ่งจะดึงดูดสายตามากกว่าองค์ประกอบทั่วไป

ใช้กราฟิกให้พอดี

การใช้กราฟิกบนเว็บเพจจะให้ผลทั้ง 2 ด้าน คือด้านหนึ่งช่วยให้เว็บเพจสวยงามและน่าสนใจ แต่อีกด้านหนึ่งถ้าใส่กราฟิกมากเกินไปอาจทำให้ดูรกตา และเว็บเพจโหลดได้ช้าผู้ชมต้องเสียเวลารอนาน ดังนั้นจึงควรจำกัดปริมาณของภาพกราฟิกที่นำมาใช้ให้เหมาะสม

ออกแบบขนาดของเว็บเพจให้พอดีกับหน้าจอ

การออกแบบเว็บเพจที่ดีนั้น ต้องคำนึงถึงกลุ่มผู้ชมเป้าหมายส่วนใหญ่ว่าใช้จอภาพที่มีความละเอียด (resolution) กี่พิกเซล และกำหนดว่าจะให้เว็บเพจของคุณแสดงผลได้ดีบนจอความละเอียดเท่าใด

ความละเอียดของจอภาพที่ใช้กันมากที่สุดในปัจจุบัน มีอยู่ 2 ระดับ คือ

◆ 1024 × 768 พิกเซล

◆ 1280 × 800 หรือ 1280 × 1024 พิกเซล

หากออกแบบเว็บเพจสำหรับจอ 1024 × 768 พิกเซล ผู้ชมที่ใช้จอความละเอียดเท่ากันนี้ก็ยังสามารถชมเนื้อหาทั้งหมดได้พอดีเต็มจอภาพ แต่ถ้าผู้ชมใช้จอความละเอียด 1280 × 1024 ขนาดของเว็บเพจและองค์ประกอบต่างๆจะเล็กลง และแสดงไม่เต็มจอภาพ

ในทางกลับกัน ถ้าคุณออกแบบเว็บเพจสำหรับจอ 1280 × 1024 พิกเซล ผู้ชมที่ใช้จอความละเอียดเท่านี้ จะชมได้พอดีเต็มจอภาพ แต่สำหรับผู้ชมที่ใช้จอความละเอียด 1024 × 768 หน้าเว็บเพจนี้จะล้นจอ โดยประเด็นสำคัญที่สุดอยู่ที่ความกว้างของเว็บเพจ ซึ่งไม่ควรออกแบบให้กว้างเกินจอภาพของผู้ชม เพราะจะทำให้ต้องเลื่อนหน้าจอในแนวนอนเพื่อดูเนื้อหาที่ตกไป ซึ่งไม่สะดวกเป็นอย่างยิ่ง ส่วนทางความสูงนั้นไม่เป็นปัญหานัก แต่ก็ควรให้เนื้อหาที่สำคัญสามารถมองเห็นได้ทันทีโดยผู้ชมไม่ต้องเลื่อนจอลง

เนื่องจากปัจจุบันยังมีผู้ชมจำนวนหนึ่งที่ใช้จอความละเอียดเพียง 800 × 600 พิกเซล ดังนั้นจึงมีหลายเว็บไซต์ที่ออกแบบเว็บเพจกว้างไม่เกิน 800 พิกเซลเท่านั้น (ความกว้างที่ใช้ได้จริง หรือประมาณ 780 พิกเซล)

เลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสม

การออกแบบเว็บเพจให้สวยงามนั้น ส่วนหนึ่งจะขึ้นอยู่กับทางเลือกใช้ชุดสีที่ผสมกลมกลืนกัน เช่น สีของพื้นเว็บเพจ, สีข้อความ และสีขององค์ประกอบอื่นๆ เช่น กราฟิก, ปุ่มเมนู หรือลิงค์ และการใช้

สื่อนั้นยังบ่งบอกบุคลิกของเว็บไซต์ด้วยว่าเนื้อหาออกมาในแนวไหนเทคนิคการจัดโครงสร้างหน้าเว็บเพจ

จัดหน้าเว็บเพจด้วยตาราง

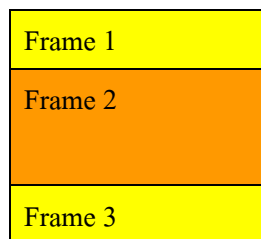
ตาราง (table) เป็นเครื่องมือหลักที่นักออกแบบเว็บทั่วไปนิยมนำมาใช้ช่วยจัดตำแหน่งในการวางเนื้อหาลงบนส่วนต่างๆของเว็บเพจ เพราะสามารถจัดการได้ง่าย ซึ่งคุณจะได้พบได้ในเว็บเพจส่วนใหญ่

จัดหน้าเว็บเพจด้วย AP Element

AP Element (เดิมเรียกว่า “เลเยอร์”) เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้คุณออกแบบโครงสร้างของเว็บเพจได้อย่างอิสระ โดยจะจัดวางเนื้อหาต่างๆลงตรงส่วนใดของหน้าก็ได้ตามต้องการ ไม่มีข้อจำกัดว่าต้องวางเป็นแถวและคอลัมน์เหมือนตาราง นอกจากนี้ยังสามารถใช้สร้างเอฟเฟ็คพิเศษได้อีกด้วยใน Dreamweaver คุณสามารถแปลง AP Element ไปเป็นตารางหรือกลับกันก็ได้

จัดหน้าเว็บเพจด้วยเฟรม

เฟรม (frame) คือการแบ่งพื้นที่บนวินโดวส์ของบราวเซอร์ออกเป็นส่วนๆ เพื่อแสดงเนื้อหาจากหลายเว็บเพจพร้อมๆกัน โดยมีเว็บเพจหลัก (frameset) เป็นตัวควบคุมการแบ่งพื้นที่ และกำหนดว่าเว็บเพจใดจะถูกแสดงในเฟรมย่อยใด

ตารางที่ 2.1 การจัดหน้าเว็บเพจด้วยเฟรม

จัดหน้าเว็บเพจด้วย CSS Layout

เป็นเทคนิคที่กำลังได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นเนื่องจากมีความยืดหยุ่นสูง แม้ว่าการเริ่มสร้างจะมีขั้นตอนที่ยุ่งยากกว่า แต่ Dreamweaver ก็ได้เตรียมรูปแบบโครงสร้างสำเร็จรูปที่นิยมกันทั่วไปให้มาแล้ว ซึ่งคุณสามารถนำมาปรับแต่งเพิ่มเติมได้